

STŘEDOČESKÉ OSOBNOSTI

Antonín Sládeček

Pedagog
a zakladatel
novodobé
muzejní tradice
v Kladně

...každá věc ze starého Kladna mu byla
nejsvětější památkou, každá listina
vážným dokumentem, každý obraz
významným dokladem kladenské
minulosti...

Za Antonínem Sládečkem [Řeč ředitele J. Lukeše na kladenském hřbitově dne 23. 8. 1934, věstník Komenský Kladno pro podporu zahraničních škol Československých 29. 11. 1934, č. 3, str. 2]

Učitel a iniciátor založení kladenského muzea Antonín Sládeček se narodil jako třetí syn do početné učitelské rodiny Janovi a Tereze Sládečkovým v Dobrovici, 8 km jihovýchodně od Mladé Boleslavi. Základní vzdělání získal v obecné škole v Dobrovici (1866–1871) a v měšťanské škole v Mladé Boleslavi (1871–1875).

V letech 1875–1879 studoval na vyšší reálce v Praze, kterou dokončil s vyznamenáním. V roce 1879 se zapsal jako posluchač vodního a silničního stavitelství na polytechniku. Kvůli neutěšeným finančním poměrům v rodině si během studia doplnil maturitu v pedagogickém směru a po ukončení šestého semestru v roce 1882 z polytechniky odešel a přijal podučitelské místo na Kladně.

V roce 1895 se stal definitivním učitelem na kladenské chlapecké měšťanské škole. Ve výuce na ní pokračoval až do roku 1913, kdy jeho přičiněním vznikla ve městě II. chlapecká měšťanka. Antonín Sládeček se stal jejím ředitelem a tuto práci vykonával až do svého odchodu do penze v roce 1925. Jeho specialitou přitom byla tvorba a příkladné vedení školních kabinetů. Záliba v této systematické činnosti se mu později hodila v jeho historiografickém a muzejním působení.

Současně se stal i průkopníkem a zakladatelem živnostenského školství na Kladně. Vychoval tak tisíce většinou chudých dělnických dětí, kterým dal naději na lepší život, stejně jako generaci mladých živnostníků, plně se uplatňujících v prvo-republikovém Kladně. Založil například samostatnou pokračovací školu, školu pro stavební řemesla, školu pro učnice krejčovské a modistické.

Celý pracovní život pak už oproti svým původním plánům zůstal učitelství věrný a Kladno se mu stalo druhým domovem.

Cesta ke kladenskému muzeu

V roce 1927 začala jednání města Kladna o získání původního benediktinského velkostatku, jehož součástí byla i budova zámku. Jednání se ale nakonec protáhla až do roku 1933. Návrh zřídit právě v budově zámku městské muzeum stál u počátků druhé profesní dráhy Antonína Sládečka. V prosinci 1928 odsouhlasila kladenská městská rada jeho pověření vedením muzejní správy: s ohledem na Sládečkovy rozsáhlé historické znalosti i organizační smysl, jenž prokázal za svého školského působení, šlo o logickou volbu.

Muzeum si zprvu muselo vystačit se stísněnými prostory (pouhé tři místnosti v prvním patře zámku), Sládeček proto začal ihned organizovat a třídit sbírkové předměty, které byly dosud nevhodně uložené a nebyly systematicky popsány a tematicky roztrženy. Sám do sbírek získal řadu cenných sbírkových předmětů od kladenských železáren, Poldiny huti, továrny Kablo i místních dolů. Do kladenského muzejnictví se snažil přenést nové trendy v tomto oboru, zejména ve spolupráci se státním archivním inspektorem. Speciální zájem Antonín Sládeček věnoval pořádání numismatické expozice obsahující mince od nejstarších dob až po vznik Československé republiky. Mince nakupoval v bankách, sháněl po vyslanectvích v Praze a po svých známých.

Završením profesní dráhy Antonína Sládečka se stala jeho organizátorská činnost. V roce 1932 se stal předsedou kladenské muzejní komise. Právě z jeho podnětu vznikl Muzejní spolek, který úspěšně navázal na počáteční činnost městského muzea. Nejvyšší prioritou v této funkci pro něj bylo rozšířit zatím vyhrazené muzejní prostory v kladenském zámku. Bez toho by nebylo možné představit uspořádané sbírky veřejnosti. Získat další prostory se mu však dlouho nedařilo. Teprve v první polovině roku 1934 bylo rozhodnuto, že pro kladenské muzeum bude vyhrazeno celé první patro kladenského zámku, které bylo pro veřejnost otevřeno v létě roku 1935. Antonín Sládeček se jeho otevření, bohužel, nedožil. Zemřel 19. 8. 1934 a za účasti mnoha svých žáků, kolegů a zástupců měst Kladna a Dobrovice byl pohřben do rodinné hrobky na kladenském hřbitově.

Projevem uznání k jeho práci bylo přejmenování městského muzea na *Sládečkovu městské muzeum v Kladně*. V roce 1953 bylo Sládečkovu jméno z názvu instituce odstraněno, znovu se do něj vrátilo symbolicky po 50 letech v roce 2003, kdy se jeho zřizovatelem stal Středočeský kraj. Od té doby jde tedy o Sládečkovu vlastivědné muzeum v Kladně.

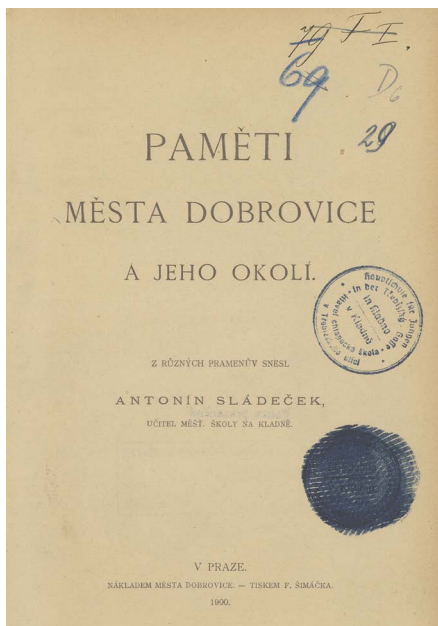
Velkou zálibou Antonína Sládečka byly dějiny, zajímal se zejména o své rodné městečko Dobrovice. To se odrazilo v jeho velkém historickém díle *Paměti města Dobrovice a jeho okolí*, které vyšlo v roce 1900 a jehož sepsání věnoval dvacetileté úsilí. Monumentální pětisetstránková monografie rozsahem a hloubkou převyšovala obvyklou úroveň obdobné literatury v době, kdy mnohem větší a významnější města (například i Kladno) podobná díla zpracována neměla. *Paměti* dodnes neztratily na své hodnotě ani významu a byly opakovaně vydány v roce 1992.

Antonín Sládeček při práci (foto ze sbírek Sládečkova vlastivědného muzea v Kladně)

Původní prostory kladenského muzea v budově kladenského zámku (foto ze sbírek Sládečkova vlastivědného muzea v Kladně)

Titulní list Sládečkovy dodnes ceněné knihy *Paměti města Dobrovice a jeho okolí*, 1900

Kromě této významné publikace popsal přístupnou a srozumitelnou formou řadu osobností a událostí spojených s Kladnem. Celý soubor je soustředěn ve Sládečkově pozůstalostním fondu s názvem „Obrázky ze starého Kladna“ ve formě opisů či výstřižků (viz soupis historické tvorby).

Antonín Sládeček je dnes považován za zakladatele novodobé muzejní tradice v Kladně. Bez jeho přičinění by nebylo možné zmapovat a ve srozumitelné formě předložit veřejnosti širokou paletu exponátů odkazujících na dějiny kladenského regionu.

Výběrová bibliografie

POUŽITÁ LITERATURA

BENEŠ, Luděk: Antonín Sládeček výrazně přispěl k poznání regionu. *Boleslavský deník*, 15. 12. 1999, roč. 7, č. 292, s. 8. ISSN 1212–5806.

DOLEŽAL, Michael: Vzpomínka na Antonína Sládečka – učitele, spisovatele a historika. *Nové Dobrušicko*, 2014, roč. 29, č. 3, s. 2–3.

DRVOLA, Karel: Příspěvek k historii kladenského muzea. *Posel z Budče*. 2009, č. 26, s. 11–26. ISBN 978–80–903784–7–6.

DRVOLA, Karel: Obrázky ze starého Kladna dobrovického učitele a historika Antonína Sládečka. *Posel z Budče*, 2012, č. 29, s. 32–50. ISBN 978–80–904728–3–9.

KUCHYŇKA, Zdeněk: Zakladatel novodobé muzejní tradice v Kladně Antonín Sládeček. *Hornický zpravodaj*, 2009, č. 4, s. 10–13.

SOUPIS HISTORICKÉ TVORBY ANTONÍNA SLÁDEČKA O Kladenských dějinách z let 1928–1934:

Vzpomínka na výroční zprávy škol kladenských (o obsahu, náplni a historických článcích vydávaných ve Výročních zprávách českých měšťanských a obecných škol na Kladně od roku 1878 až do roku 1902). *Střed 1928* (roč. 2), č. 21 – 23.

Z domácnosti sladovnického pořádku (příběhy ze 40. let 19. století, kdy Buštěhrad, Smečno, Slaný, Unhošť, Jeneč, Nové Dvory, Hostouň, Koleč, Tuchoměřice, Dejvice, Únětice, Roztoky, Suchdol, Statenice, Lochkov, Jítonice, Choteč, Kosoř, Motol a Bubny se svými pivovary náležely k sladovnickému pořádku

kladenskému a jejich zástupci byli povinni dostavovat se na pořádané schůze). *Stráž svobody 1929* (roč. 11), č. 13 a 14.

Jak kladenským branám odzváněli (o podobě a zániku kladenských městských bran ve 30. a 40. letech 19. stol.). *Stráž svobody 1929* (roč. 11), č. 21.

Samaritán (o vychytralé záchraně synka učitele Františka Breišla před utopením v dubnu 1792 a rybníčku na kladenském náměstí). *Dělnické listy 1929* (roč. 9), č. 23.

O ženské bouři na Kladně (nepokojné srocení žen před kladenským zámkem při losování adeptů po vyhlášení císařského patentu o vzniku „domobrany“ v červenci 1808). *Kladenský republikán 1929* (roč. 10), č. 25–26.

Kolem Živnodomu (o příjezdu loutkářů a kejklířů na Kladno v červenci 1849 a ztracených loutkách). *Středočeský živnostník 1929* (roč. 27), č. 26.

Kousek staré statistiky (zajímavé údaje o městě, získané z tištěných dotazníků pro chystaný schematismus panství na rok 1840). *Kladenský republikán 1929* (roč. 10), č. 45 a 46.

Dva účty ze starých, zlatých časů (účet za zřízení nových zlatem zdobených a uměleckými obrazy opatřených korouhví v dubnu 1812 a za pořízení nových uniforem městské strážní v roce 1839). *Středočeský živnostník 1930* (roč. 28), č. 2.

Pele – mele o vesnických rychtářích (o reprezentantech stojících v čele cvrčovické, motyčinské a újezdské samosprávy v 1. polovině 19. století). *Dělnické listy 1930* (roč. 10), č. 3, 5, 7 a 10.

Požár na Kladně r. 1814 (o ničivém ohni, který se v noci z 5. na 6. července 1814 rozšířil z usedlosti Karla Ženiška na velkou část městečka a o škodách, které napáchal). Stráž svobody 1930 (roč. 10), č. 9 a 10.

Cech hájí práva mistrů (žaloba mistrů krejčovského řemesla Franze Hružy a Franze Gregora proti krejčovskému tovaryši Josefu Huberovi na společném cechovním jednání v prosinci 1827, že si neoprávněně přivydělává šitím. Huber byl potrestán jednodenním „arestem“). Středočeský živnostník 1930 (roč. 28), č. 12.

Svatba s pokutou (po svatbě dcery Marie Voborníkové, pražské služky, a Františka Pobudy 13. listopadu 1827 obdržel málem radniční hostinský Josef Procházka pokutu 50 zlatých za provozování hudební zábavy bez patřičného povolení vrchnostenské kanceláře. Článek popisuje lidi i domy na kladenském náměstí). Stráž svobody 1930 (roč. 10), č. 20, 22 a 25.

Vývoj pokračovacího školství na Kladně (stručný přehled kladenského školství zaměřený zejména na dějiny škol řemeslných a pokračovacích). Středočeský živnostník 1930 (roč. 28), č. 37 – 38.

Zajímavý dokument o robotě (zápis ze schůze konané v březnu 1826 na kladenském zámku pod vedením správce V. Matiegky o snížení robotních povinností ve vsi Saky). Právo lidu 1930 (roč. ?), č. 123.

Z paměti Kladna (stručné vylíčení kladenských dějin od roku 973, kdy bylo Kladno poprvé jmenováno jako farní ves pražského biskupství, až do roku 1914 – úvodní kapitola připravovaných „Obrázků“). Národní osvobození 1930 (roč. ?), č. 163.

Obrázky ze staré školy (tři listiny ze starého kladenského školního života: 1) Farář Weininger se zastává učitele proti napadení otcem jednoho z žáků v březnu 1815, 2) správce Wincenz Matiegka si v prosinci 1829 stěžuje na nedostatečnou školní docházku kladenských

děti a 3) žádost pcherského venkovského učitele Josefa Kocmanna o platbu koledy v únoru 1830). Věstník učitelských pensistů 1931 (roč. 19), č. 2.

O můstku na kladenském náměstí (stavba nového většího mostku na kladenském náměstí v roce 1821). Dělnické listy 1931 (roč. 11), č. 44.

Živnodům majetkem Kocmanů (nezkrácený dědický zápis uzavřený v květnu 1809 na dům čp. 4 [Panskou hospodu] a další statky Antonínem Kocmanem, budoucím kladenským starostou). Středočeský živnostník 1931 (roč. 29), č. 48.

Ze staré školy kladenské (dějiny kladenské farní školy od roku 1791, kdy ji po Mikuláši Dobiašovském převzal František Breischl z Podčapel u Litoměřic, dovedené až do roku 1868). Sborník historického kroužku 1932 (roč. 33), č. 2 a 3.

Kladenský inventář obecní v soukromém domě (listina z roku 1817 hovořící o převodu kladenského obecního inventáře od Franze Maysnera na nového představeného města Antonína Kocmana, který se ovšem nenacházel ve zpustlé radnici, opravené až v roce 1843, nýbrž u Maysnera doma). Dělnické listy 1933 (roč. 13), č. 17.

Návštěva v museu (jak Antonín Sládeček ukazoval budované muzeum dětským návštěvníkům). Stráž svobody 1933 (roč. 15), č. 45.

Vrchnostenský solní handl (obchod se solí byl v rukou kladenské vrchnosti, od roku 1818 se stal pachtýřem solního obchodu kupec František Jirásek a jistý Valcha z pražského předměstí, kteří tolik potřebnou sůl přiváželi v sudech z královské solnice v Praze Podskalí a prodávali po žejdlících). Středočeský živnostník 1934 (roč. 32), č. 12.

Náboženské dějiny Kladna (recenze knihy ThDr. Václava Bartůňka). Středočeský živnostník 1934 (roč. 32), č. 2